

POHOD

stodoz bo
smoD

Letna naročnina znaša 40 Din. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gledališka ul. 8/I. Račun pri Poštni hranilnici štev. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon štev. 21-09.

V Ljubljani, dne 15. aprila 1933.

Štev. 15 — Leto II.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Vstajenje

Mislili smo, da bo vsa Evropa po veliki Golgati svetovne vojne začela novo življenje, kakor po odrešenju, da se bo začela nova družba, nova svoboda... Toda preslo je že 14 velikih noči in uboga Evropa ne pride iz svojih starih grehov. Zaman vsako leto listi pišejo o vstajenju, odrešenju in novem življenju. Ona strast, ki ne da narodom, da bi krenili na novo pot, v novo življenje, — je egoizem. Kakor je egoizem uničeval židovsko ljudstvo in ga je Kristus hotel osvoboditi baš od pismarjev, farizejev in oderuhov, ki so izžemali ljudstvo, tako je tudi v sodobni Evropi. Evropa ni mogla biti odrešena, niti s trpljenjem svetovne vojne, ker je preko vojne nesla s seboj egoizem in to egoizem v povečani meri. Nekateri so mislili, da se egoizem kaže že v zasebni lastnini, zato je ruska revolucija uničila zasebno last. Toda mi vidimo, da je vzrastel egoizem tudi med onimi, ki so ga na ta način uničevali in kaj je danes vsa boljševiska strahovlada — če ne egoizem. Zato ne vidimo rešitve ne na tej ne na oni strani, Evropa je prav tako bolna od egoizma kakor komunistična Rusija... Ali je porast človeštva pospešil tudi ta egoizem? Ali boj za kruh, ali borba za obznanek? Mi vidimo, da mora danes država posegati v družbo, da varuje slabe pred mogotci, da štiti množice pred egoizmom posameznikov. Dočim je prej država skrbelo le za javno varnost — in je bil to gotovo prvi namen njenega postanka — je

naloga moderne države, da varuje državljane pred egoizmom mogočnikov. Dokler bo vladal egoizem brez ljubezni, ki uničuje milijone bednih, ne moremo govoriti o vstajenju človeštva... Pa saj je vsa naša borba namenjena proti temu zlu, vsi želimo, da bi ustvarili božje kraljestvo na zemlji. Sto in sto ustanov se bori za pravice ponižanih in razžaljenih, vsi želimo enakopravnosti, splošnega blagostanja, dela in kruha za vse. Pa kako da tako brez uspeha... Saj se trudijo države in vse svetovne organizacije, da bi rešile človeštvo... Nasveti in načrti pa so različni...

Poglejmo v Nemčijo. Nemčija vstaja. Nemčija bo imela letos veselo Veliko noč. Ona, ki je bila za svoje grehe po pravici ponižana — vstaja. In v kakšnem znamenju? Narodnost in socializem sta tisti dve sili, ki jo dvigata iz groba.

Da, evropski človek še ni vstal. Še ga tišči peza egoizma. Tudi država ga ne bo dvignila, ker se bo branil v svojem egoizmu. Vstal bo šele takrat, ko bo vstal iz lastne moči, ko bo sam spoznal, da je sreča življenja v sreči vseh. Dokler gradimo srečo na podlagi egoizma in na račun drugih, je to prazna sreča — odrešenje nas vseh je v novem življenju, ki mu dajeja smer nacionalizem in socializem, narodna država in v nji družba, urejena tako kot to zahteva evangelij ljubezni, bratstva, človekoljubja. J. B.

Velikonočno jagnje

»Signori! Mi ga bomo sdaj ta Mala ovsca, ki ga nam smiraj kali voda, šertvoval našemu bogu: rimskemu paksu.«

»O prokleta kutič!...«

Mi in drugi

Ob smrti mariborskega knezoškofa smo se nehote spomnili na dogodke pred desetimi leti. Tržaški škof je moral zapustiti svoje mesto in oditi... Zgodovina katoliške cerkve pozna malo slučajev, da bi škof zaradi narodnosti moral zapustiti svojo čredo. Posebno v današnjih urejenih razmerah je to skoraj nemogoča stvar: saj zna sveta stolica vedno tako uveljaviti svojo voljo... Tu pa je ni mogla... ali je ni hotela?... Pa se bo reklo: to so bile izjemne razmere. Izprememba državnih mej... Nov režim... Škof je bil Slovenec... Da, to je to — škof je bil Slovenec... Nič ni pomagalo, da je ta škof govoril pravilno najlepšo italijansko, da je oficijelno, — da ne bi bil kdo žaljen — govoril klasično lepo latinščino, da torej nikjer in nikdar ni oblastnike in vernike drugega jezika nadlegoval s slovenščino, dasi je bil velik del njegove škofije hrvaško-slovenski. Nič ni pomagalo njegovo skrajno taktično vedenje — ne vsa njegova umska izobrazba — bil je slovenskega rodu in iti je moral. Cerkev ni bila zmožna, da bi ga podpirala. Zdaj pa pomislimo, koliko škofov tuje narodnosti, ki niso nikoli znali našega jezika, je že sedelo na škofovskih stolicah onih pokrajin, kjer prebivajo Slovenci. Ali se je kdaj kdo v Rimu ali kje drugod razburjal, če celovski škof, ki je rojen Nemec, ne zna besedice slovenski?... In tudi če bi se razburjal, ne mislite, da bi za to v Rimu sklenili njegovo premostitev. Kaj šel! Saj je celo za Sedejem prišel v Gorico Siroli. Kaka žalitev za naš verni narod! In kdo se zmeni za to? Kajti Slovenci in Slovani smo v Vatikanu vedno narod druge vrste, katerega želja ni potreba vpoštovati. Čemu? Saj ravno mali slovenski narodi kažejo vključ vsem batinam najzvestejšo udanost. Stoletja so se pasli na stolicah teh narodov tuji cerkveni magnati. Skoraj zadušila bi jih bila navlaka tuje cerkve. Le pogledimo pri nas gospodarstvo brižinskih škofov, salburških nadškofov in oglejskih patriarhov, ali na Hrvaškem, v Dalmaciji in drugod gospodarjenje beneških cerkvenih znamenitnikov in madžarskih grofov, istotako je bilo v Slavoniji, na Češkem in drugod. Do zadnjega časa skoraj na nobeni stolici ni bilo domačinov — razven častnih izjem — prednost so imeli tuji, večinoma s plemiškimi naslovi, ki se niso niti potrudili, da bi se naučili jezika svoje črede. In Slovani so vse potrpežli, so mislili, da mora biti tako. In v Vatikanu so se na vse prej ozirali, ko na kake želje naroda. Pa saj narod niti nikakih želj ni imel razven: služiti Rimu. O Slavi, o sclavi! Italijani pa niti v

novosvojeni pokrajini niso pustili slovenskega škofa vključ temu, da je popolnoma obvladal italijansko. In cerkev, ki pravi, da je vesoljna, ne narodna, da torej ne gleda na pokoljenje, ker smo vsi katoliki — ta cerkev je — kapitulirala. Kapitulirala je, ker je šlo za Slovana. Ko bi šlo za Italijana ali kak gosposdujoči narod, bi že znala uveljaviti svojo autoriteto.

Ne obnavljali bi v teh dneh teh žalostnih spominov, ko bi ne bili tako — poučni za nas. Le žal, da se ničesar ne naučimo iz njih. Ni dvoma, da je rimska cerkev italijanska... Njeno delo na Goriškem bi moralo izzvati odpor tudi v naših duhovniških krogih... A ti krogi so pač zmožni nastopati proti naši — in svoji! — državi, niso pa zmožni odpora tam, kjer se v imenu vere godi največja krivica. V Rimu vse to dobro vedo, zato je tako. Poglejmo na primer v Nemčijo. Nemški škofje so celo izobčili iz cerkve Hitlerja, ker se jim je zdel — protidraven. Kakor hitro je zavladal Hitler in so videli, da je to v korist Nemčiji — so se mu škofje takoj pridružili. Tako je drugod. Prvo je domača država, potem vse drugo; tako je v Italiji, v Nemčiji in povsod in duhovščini se to zdi naravno. Vendar ne pojde proti svoji državi! Tudi če pride v konflikt — s cerkvijo! Pri nas pa je ravno narobe. Ravno s tem kažemo še vedno svojo robsko naravo. Povsod priznavamo, da smo narod druge vrste, udano služimo tuji gospodi, nosimo dragocene darove — in pomizno sprejemamo brce, ki jih nam dajejo kot milostini vladarji nad nami.

Ta naša ponižna narava — v našem jeziku imamo še poseben izraz: pohlevnost, kar mislimo, da prihaja od besede blev — se pokaže ravno pri takih prilikah, ko smo pripravljene služiti tuji gospodi in pri tem z nekakim omalovaževanjem zatajimo svojo narodnost. Le pogledimo n. pr. nemške socialne demokrate! Kaj je njim II. internacionala, če je hitlerizem — rešitev za Nemčijo. Nemčija je tudi njim glavna stvar, saj vedo, da je blagor Nemčije njih blagor. Zato so pokazali proti Hitlerju le malo pasivnega odpora. Čemu bi se upirali, če je pohod nar. socializma Nemčiji v korist. Saj je bil tudi njih socializem vedno — nemško naroden, internacionalen je bil le za druge narode, n. pr. za tiste lahkoverne Slovence, ki tako sveto spoštujejo vse, kar je tujega... Tako vidimo povsod, da so si vsi narodi sami sebi najbližji, da mislijo pred vsem nase, pa naj bo v cerkvi, v socialnih združenjih ali kjerkoli. Tako oni in tako mi!

Načrt za nemško kulturno propagando v tujini

»Berliner Tageblatt« je prinesel glavne misli obširne razprave generalnega sekretarja nemške akademije v Monakovem dr. F. Thierfelderja, ki nam predočuje načrt za propagando nemške kulture v nemških deželah. Ves ta načrt bi mogli strniti v sledeče točke:

1. Ustanavljanje in vzdrževanje šol z nemškim učnim jezikom v tujini.
2. Ustanavljanje stolic za lektorje nemščine in profesorje germanistike na tujih univerzah.
3. Vzdrževanje nemških jezikovnih tečajev po mestih, kjer ni nemških šol.
4. Podpora za nemški pouk na nenemških zavodih.
5. Oskrbovanje raznih zavodov v drugih deželah z nemškimi knjigami in knjižnicami.
6. Ustanavljanje nemških knjigarn po vseh mestih, kamor sega nemška kultura.
7. Razširjevanje nemških časopisov po drugih deželah.
8. Propagiranje nemških zvočnih filmov, nemških opernih in operetnih del in gramofonskih plošč. Stalen spored nemških predavanj, glasbenih reprodukcij in podobnih propagandnih točk v radiju, ki je namenjen inozemstvu.
9. Propaganda nemščine v »Društvu narodov« in pri mednarodnih kongresih, konferencah in sestankih.
10. Sprejemanje inozemskih študentov in profesorjev na nemških visokih šolah.
11. Oskrbovanje sredstev in učnih pripomočkov za pouk nemškega jezika v tujih deželah. Uvede naj se angleščina kot prvi obvezni tuji jezik v vseh nemških šolah. Sistematično naj se zatira esperanto in drugi umetni jeziki po vsej Nemčiji, da se tem več pozornosti posveti živim tujim jezikom. Stalni tečajji nemškega jezika v nemškem radiju, da se tujcem omogoči učenje nemškega jezika.
12. Goje naj se posebno slovanski jeziki na nemških nižjih in višjih šolah.
13. Odlikovanje inozemcev, ki so si pridobili zaslug za širjenje nemškega jezika.
14. Širiti znanje o Nemčiji in Nemcih z vsemi mogočimi sredstvi med drugimi narodi in narobe.
15. Ustanoviti naj se štipendije za tujce na nemških visokih šolah, istotako za Nemce na inozemskih univerzah.
16. Zamenjavanje nemških študentov in šolske mladine. Izmenjavanje srednješolskih profesorjev in učiteljev nižjih šol.
17. Omogočajo naj se tujcem študijska potovanja po Nemčiji in Nemcem po tujih deželah.
18. Ustanoviti naj se znanstveni zavodi, kjer se bodo družili Nemci in inozemci pri preiskovanju svetovnih gospodarskih in drugih

razmer. Mednarodni znanstveni in umetniški kongresi v Nemčiji naj se kolikor mogoče pospešujejo. Podpirajo naj se povsod književne, umetnostne in kulturne razstave. Sistematično delo na polju prevodne književnosti; skrbti naj se za kar najcenejše prevode važnih del iz tujih jezikov v nemščino in važnih leposlovnih in znanstvenih nemških del v tuje jezike.

19. Sprejemanje inozemskih volonterjev v nemške zavode; vzgajanje nemških gospodarskih zastopnikov za službo v tujih deželah.

20. Stalen pregled in nadzorstvo o uspehih in neuspehih propagande, da se takoj ugotove vzroki teh uspehov ali neuspehov in se ev. slaba sredstva nadomeste z boljšimi.

To je torej načrt v glavnih potezah. Važen dovolj, da si ga tudi mi ogledamo. Za njim se skriva nemška kulturna ofenziva, ki naj opravi svoje delo, preden bo evropska konstelacija dovoljevala, da se začne s politično ofenzivo. Pred vsem je ta načrt namenjen onim pokrajinam, ki so jih Nemci od nekaj smatrali za svoj »Kulturgebiet«. Kot je znano, prištevajo v to področje celo Slovenijo in Hrvaško — pa tudi ves Balkan tja do Carigrada. Saj vodi tod skozi pot v Bagdad. Zali-bog, moramo priznati, da smo se znali vsi skupaj doslej še malo osamosvojiti iz tega nemškega kulturnega področja. O tem pričajo naše knjigarne, knjižnice, znanstveni zavodi, kino, radio, kavarne z nemškimi listi in revijami, šole... Ogromno skupnega dela je potreba med slovanskimi in drugimi narodi, ki so bili doslej odjemalci nemške kulture, da razvijejo svojo kulturno aktivnost in jo organizirajo tako, da bo nemška kulturna propaganda čim bolj onemogočena. Nemčija se dobro zaveda svoje centralne lege v sru Evrope, ves njen severni in vzhodni del meji na same manjše narode, ki so živeli že od davnih časov deloma v kulturni deloma tudi v politični odvisnosti od Nemčije... To bo tudi posledaj teritorij nemške propagande. Posebno vzhodna stran in Balkan. Vse tja do ruske meje so same »male države«, ki so že stoletja sprejemale nemško kulturo. Po vojni je nastal mal odpor proti tej Nemčiji, ki je pokazala baš po teh pokrajinah svoje barbarstvo... A narodi hitro pozabljajo. Nemčija prihaja zopet med nje. In ti narodi sprejemajo njeno kulturo, ki je zelo po cemi... Le pogledjte najnovejšo nemško izdaje knjig. Da o drugem niti ne govorimo! In nemški film. Nemščino razumejo vsi, celo tisti, ki se je niso učili. Če bi jim dali film v francosčini ali angleščini ali v kateremkoli slovanskem jeziku, — bi protestirali in rekli, da ne razumejo. To dela navada. Lahko si Nemci domišljajo, da so »Herrenvolke«, če vidijo, kako sužnji sprejemajo njih kulturne darove!...

Javna vprašanja

1. Ali je res, da so male hišne tablice, ki so jih lastniki hiš po deželi v Dravski banovini morali nabaviti, stale po Din 80,—, nabavna cena v Westnovi tovarni v Celju je bila Din 6,—, produkcijska pa Din 175?
2. Ali je res, da je revizija uprave pokojninskega zavoda že končana in zakaj se ne objavi uspeh te revizije? Kajti javnost je upravičena zahtevati objavo, saj vzdržujejo ta zavod javni nameščenci, ki bi vendar enkrat hoteli vedeti, ali je razrešena uprava zavoda s zaupanim javnim denarjem gospodarila dobro ali slabo.
3. Ali je res, kakor se pripoveduje, da je revizija občinske uprave iz leta 1928. in 1930. popolnoma zavita v tajnost? Ali naj revizija pokojninskega zavoda ostane tudi tajna? Čemu se potem odreja revizije javnih uprav, če javnost ne dobi nobenega vpogleda v revizije?
4. Koncesijo za kino Matico je imela prvotno Jugoslovanska Matica. Izvrševala jo je ZKD, pod pogojem, da plačuje odškodnino. Pravilno je bilo, da so bila udeležena pri tem podjetju nacionalna društva, ki vrše obsekoristne namene. Vprašujemo, kakšni razlogi so vodili oblasti, da so koncesijo prenesle na konzorcij oseb, ki nimajo nič skupnega s splošno koristjo.

V bližajoči se sezoni ne smejo nastopati v naših zdraviliških in zabaviških inozemski jazz-orkestri. Vsak tak nastop bo mo znali preprečiti.

Vi niste med tistimi, ki z neplačevanjem naročnine uničujejo »Pohod«!

Od sobote do sobote

Doma

× Nj. Vel. kralj je poklonil cerkvi v Takovem 25.000 dinarjev. Cerkev je zgodovinskega pomena, ker hrani spomine na junaško drugo arbsko vstajo proti turškemu tlačitelju.

× Omladina »Narodne odbranec v Suhotici je imela zborovanje, na katerem so bili sestavljeni akcijski odbori za širjenje pokreta »Narodne Odbranec«.

× Knezoškof lavantinske škofije dr. Andrej Karlin je umrl po dolgi bolezni v Mariboru. Pogreb je bil zelo svečan ter je bilo na njem opaziti med drugimi odličniki tudi zastopnika Nj. Vel. kralja, nuncijskega Pelegrineta, zagrebskega nadškofa Bauerja, škofa dr. Rožmana, bana dr. Marušiča itd.

× V Zagrebu je bil v nedeljo ustoličen prvi pravoslavni metropolit Dositaj. Ustoličenje se je izvršilo na najsvečanejši način in v prisotnosti najvišjih državnih predstavnikov.

× Znanj narodni borec in narodni svečenik prof. Vjekoslav Spinič je težko obolel, vendar se je njegovo stanje že obrnilo na bolje, tako da bo v najkrajšem času okreval. Nj. V. kralj je izkazal posebno pažnjo bolniku, poslavši polkovnika Krstića, da se zanima za njegovo zdravje.

× Povest Ivana Cankarja »Hlapec Jernej« v dramatisaciji F. Delaka je bila prevedena na nemščino in bi se morala v kratkem predvajati na dunajskem odru.

× Škandal v avtomobilskem podjetju Tapred d. d. v Zagrebu je sedaj razčiščen in ugotovljena skupna škoda s falzifikacijo vozniških listov. Podjetje je bilo obsojeno na denarno globo v znesku 300.000 dinarjev.

× Ljubljanski mestni Svet je po dolgih razpravah zaključil mestni proračunski predlog za leto 1933. Po tem predlogu znaša rodnj proračun mestne občine ljubljanske za prihodnje leto 46.100.000, izredni pa 11 milijonov dinarjev. Znižane so bile mnoge postavke, kljub temu je proračun zaradi del pri regulaciji ljubljanske porastel za 1 milijon. Predvsem je zrastel tudi proračun za socialno politiko, ker se je pokazala potreba razširiti akcijo za omiljenje bede. Po višan je tudi kredit za ljubljansko gledališče od 200 do 300 tisoč dinarjev.

Jugoslovani, Narodna odbrana Vas kliče!

T. P. D. in nove redukcije

Pred par dnevi smo čitali v dnevnikih, da je ministarstvo saobračaja, oziroma komite petih ministrov za TPD določil pri dobavi premoga za državne železnice nekoliko večjo količino, kakor je imela TPD do sedaj, samo da se s tem preprečijo nadaljnje redukcije našega bednega delavstva. Vkljub temu pa čitamo že danes o novih redukcijah 400 delavcev in nekaj nižjih uradnikov in paznikov. O redukcijah visokih uradnikov, katerih ogromni dohodki so javnosti dobro znani, do sedaj ni bilo slišati. In ti so po večini tujeinozemci, katerim so jugoslovanski »dinarčiči« prav zaželjena valuta, četudi jim država kot taka ni posebno pri sreju tako, da oni raje ostanejo inozemci. S pomočjo naši javnosti dobro znanih »finančnikov« pri Slavenski banki so dobili takrat že naše jugoslovanske Trbovlje s vsemi pripadajočimi revirji v svoje roke, kakor so naši čitatelji spoznali iz zadnjih števil »Pohoda« iz strokovnega mnenja sodnih izvedencev Mautnera in Krušca v Zagrebu v zvezi s konkurno Slavenske banke. Sedaj ti »mogočniki« mislijo, da bodo državo prisilili, da ona i nadalje skrbi za njihove ogromne vsakotletne dobičke, ki jih visoki gg. direktorji itd. izvaja v inozemstvo. Mi bomo in bomo bdeli ter delali na to, da država zaščiti domačega delavca-trpina, ne oziraje se na interese tujega, nam malo naklonjenega kapitala. To njihovo »naklonjenost« proti našemu trpečemu delavstvu kažejo zopet najnovejšo redukcijo!

Da naša javnost dobi malo sliko, s kakimi ogromnimi dobički dela TPD, ki grede skoraj v celoti v inozemstvo, da dalje naši čitatelji premišljajo, kakaj je trboveljski premog tako drag in spoznajo, kako TPD izkorišča pred vsem naše vsa obžalovanja vredno delavstvo in neuko ljudstvo, prinašamo odlomke zanimivega poročila na gospoda ministra trgovine in industrije v Beogradu od 22. septembra 1926.

PRODAJNE CENE PREMOMA T. P. D.:

Po točnih privatnih informacijah prodaja danes TPD svoj premog zasebnikom franco vagon rudnik: 1. kosovec to a Din 330—, 2. kosovec tona Din 310—, 3. orehovec tona Din 270—, 4. zdrob I. tona Din 212—, 5. zdrob II. tona Din 112-50. Po ustmeni izjavi gospoda gen. ravnatelja R. Skubca prodaja TPD premog državnim železnicam po Din 299— za ton. Koliko je TPD prodala premoga državnim železnicam, kakšne vrste in kvalitete ter po kakšnih cenah, nismo mogli ugotoviti, ker nam je bil vpogled v njene poslovne knjige zabranjen in nam TPD ni hotela dati niti lastnih izpiskov, kakor smo bili to zahtevali. Umevno je, da vsled tega tudi ne moremo poročati, iz katerih rudnikov in koliko je TPD dobavila premoga državi.

Na tujem

— Roosevelt je sklical velesile preko velikonočnih praznikov na konferenco v Washington, kjer bodo razpravljali o problemu oživljenja svetovnega gospodarstva in trgovine. Sestanek naj bi služil za nekaj uvod v svetovno gospodarsko konferenco v Londonu in določil smernice za tamošnje razgovore.

— Nemški podkancelar Papen in notranji minister Goering sta odpotovala v Rim, kjer sta se razgovarjala z Mussolinijem in državnim tajnikom Pacellijem, voditeljem vatičanske zunanje politike. Njiju poset je v zvezi z revizionistično akcijo obeh držav, glavni smoter pa je pridobiti Vatikan za blagohotno stališče proti Hitlerjevemu režimu, ki ga je katoliška cerkev svojčas obsodila kot paganskega in krščanstvu sovražnega.

— Sovjetski poslanik v Varšavi Ovsejenko je napravil obisk pri maršalu Pilsudskem, kar je prvi primer, da je Pilsudski sprejel sovjetskega poslanika. Razgovor je trajal več kot dve uri in je bil prava senzacija za Poljsko. V političnih krogih računajo, da bo prišlo do tesnega sodelovanja med Poljsko in sovjetsko Rusijo.

— Odpravljena so jugoslovanska poslanstva v Bernu, Haagu, Madridu in odpravništvo poslov v Rigi.

— Iz Nemčije se vedno beži po približno 1000 ljudi dnevno, ki so brez vsakih gmotnih sredstev. Nastanjajo jih ne glede na njih versko pripadnost po posebnih domovih, ki jih vzdržujejo židi.

— Število brezposelnih v Zedinjenih državah znaša po zadnjih statistikah okrog 13 milijonov ljudi. Zato je ameriški senat sprejel zakonski predlog o uvajanju 30-urnega delavnega tedna.

— Proces proti obtoženim angleškim inženjerjem tvrde Metropolitan Vicker v Moskvi, ki bi moral začeti 12. aprila, je odgojen za nekaj dni. V Moskvo je že dospel angleški zagovornik obtožencev in poročevalci vseh največjih angleških listov.

— Tudi avstrijski kancelar Dollfuss se je zatekel v Rim k papežu in Mussoliniju za svet in pomoč v politični krizi Avstrije. Avstrijska klerikalna stranka se namreč obupno upira vedno večjemu razmahu, ki ga v Avstriji zavzema Hitlerjev pokret.

PRODUKCIJA T. P. D.

a) Letna produkcija TPD je znašala leta 1923 1.321.729 ton, leta 1924 1.517.184 ton, leta 1925 1.518.550 ton.

b) Od te letne produkcije je TPD prodala: I. 1923 1.103.992 ton, I. 1924 1.314.592 ton, I. 1925 1.242.951 ton.

c) Odjemalci premoga TPD znašajo po neuradnih cenitvah v procentih: Državne železnice 49 % (največ v Sloveniji in na Hrvaškem), privatna industrija 26 %, privatniki 8 %, inozemstvo (izvoz) 7-22 %, lastni obrati 7-34 %, deputati delavcem in uslužbencem 2-44 %.

d) Koncem leta 1925 je imela TPD uslužbenih 9833 delavcev v šestih rudnikih. To število je vsled redukcij danes nižje, vendar natančno ne vemo, koliko jih je ostalo, ker nam družbene knjige niso na vpogled.

PRIMERJALNE CENE PREMOMA T. P. D. PRED VOJNO IN DANES

	I. 1914	I. 1926
kosovec tona 19-5 avstr. kron	Din 330—	Din 330—
kosovec tona 18-0 avstr. kron	Din 310—	Din 310—
orehovec tona 14-5 avstr. kron	Din 270—	Din 270—
zdrob I. tona 9-7 avstr. kron	Din 212—	Din 212—
zdrob II. tona 9-2 avstr. kron	Din 112-50	Din 112-50

Današnje cene so v veljavi že tri leta in se vkljub dvigu dinarja na mednarodnem trgu niso prav nič znižale, zato so cene premoga TPD nad svetovno pariteto, vsled česar je izvoz neznačen. Povprečno se je premog TPD od leta 1914 do danes podražil za najmanj 1 : 20.

DELAJSKKE MEZDE

Ravnateljstvo TPD trdi, da znašajo delavske mezde v njenih revirjih povprečno 50 Din na dan za osemurno delo. Ta trditev pa je najmanj smela. Danes je delavstvo TPD razdeljeno na štiri mezdne kategorije in znaša mezda:

V I. kategoriji Din 40— dnevno, v II. kategoriji Din 35— dnevno, v III. kategoriji Din 30— dnevno, v IV. kategoriji Din 20— dnevno (mladoletni).

Leta 1913. in 1914. je znašala povprečna mezda pri TPD 3-31 avstr. krone.

PRODUKCIJSKI STROŠKI

TPD je računala v letu 1924 za eno tono premoga sledeče produkcijske stroške: Delavske mezde Din 117—, materialne izdatke Din 72—, razne druge izdatke Din 28—, skupaj Din 217—.

Od I. 1924 pa so delavske mezde zelo padle, zlasti ker so 1. aprila 1926 bile ukinjene vse osebne draginske doklade, družinske doklade in nabavni prispevek. Razstreljivo se od 1. aprila 1926 delavcem računata tri četrtine vrednosti polne cene. Akordne

postavke pa so se zvišale za 20 %, da se tako izrabi vsa delavna moč rudarja.

Brez dvoma je, da znašajo produkcijski stroški za eno tono premoga v rudnikih TPD danes globoko pod Din 200— in so torej dobički družbe velikanski.

LETNE BILANCE T. P. D.

Na razpolago imamo uradno bilanco za leto 1924. in 1925. Po teh bilancah je izkazala družba za leto 1924 čistega dobička dinarjev 31.530.792-13, a za leto 1925 Din 38.289.030-49.

Iz bilance se na prvi pogled bere, da so v nji skrite sto milijonske latentne rezerve. Tako izkazuje bilanca za leto 1925 na aktivni strani sledeče smešno nizke ocene: Montanska posest Din 968.345-91, posest zemljišč in gozdov Din 270.744-82, visoke zgradbe dinarjev 9.295.531-45, strojne naprave Din 286.164-85, rudniške naprave Din 2.672.942-64, industrije (cementarna, steklarna, žaga) Din 65.240-30, inventar Din 21.824-50.

Za vsakega poznavalca obratov TPD je na prvi pogled jasno, da je že v navedenih

številkah skrita latentna rezerva do sto milijonov dinarjev.

Družba je v javnosti ponovno tožila, kako zelo jo obremenjujejo davki in izdatki za socialno skrbstvo. Za I. 1925 izkazuje njena bilanca na vseh davčinah Din 37.560.568-84, a na izdatkih za socialno skrbstvo dinarjev 11.196.814-53. Zadnji izdatek je bil namenjen za približno 9000 delavcev in uslužbencev. Ako se primerja ta vsota s tantjemami v znesku Din 5.209.378-73, potem se pokaže, da je zelo nizka.

Danes je TPD bolj trdno v rokah inozemcev, kakor je bila pred »nacionalizacijo«. To dokazuje že sestava njenega upravnega sveta, ki šteje 20 oseb. Od teh je 11 Nemcev, od teh 10 inozemcev, 6 Francozov in 3 Slovenci. Centralno ravnateljstvo je sestavljeno iz treh ravnateljev, ki so vsi Nemci.

V sedanjih sestavi je TPD za državo element socialnega nerada in nacionalne opasnosti. Treba je, da državna oblast s svojo veliko avtoriteto pazi na to družbo. Pravna sredstva so ji na razpolago.

Hočemo ljudi neupognjenih hrbtenic!

Opazovanja in misli

Ko nam je bila s prevratom podarjena svoboda v lastni državi in smo nepričakovano postali del državnega naroda, smo stali pred zelo težko nalogo, s katero bi morali pokazati, če smo sploh zreli za svobodo in samostojno upravljanje svojih lastnih zadev. Izpita sicer nismo prestali, kljub izkazani svoji investicijski moči pa upravljali to državo, ki nosi še danes na svojih mehan in v svoji notranjosti sledove naše otroško-naivne državljanske in državniške umetnosti. Predvsem smo dokazali, da sploh ne poznamo, kaj je ozir. mora biti zavedeni državljani in lastna država. Te svoje države nismo smatrali kot skupen dom, kateremu je treba posvetiti vse svoje telesne in duševne sile, v katerega je treba investirati celotni moralni in materialni kapital in se mu ne sme odvzemati ničesar, kar bi škodovalo njegovi trdnosti in njegovemu razvoju — smatrali smo kot tuj objekt, katerega je treba do skrajnosti izrabljati in se mu daje čim manj in tudi to le neradovoljno in s sovražstvom.

Komaj je nastala država, že so se javljali drug za drugim, ne morda s prošnjami, marveč z zahtevami. Vsak je imel največ zasluga za to državo, vsak je hotel imeti plačilo za ono, kar je doprinesel, če ne v resnici, pa vsaj z jezikom za to državo. Kdor ni takoj dobil tega, kar je zahteval, ta je zgubil interes na tej državi in postal oboževalec starih, boljših časov. To se je kazalo na vseh poljih, narod kot tak je odklanjal vsako žrtev zlasti n. pr. na kulturnem polju, češ: saj imamo državo, ta naj plača. Režimi bivših političnih partij so ustrezali tem pretiranim zahtevam, ustvarjala so se korita, bučlet je naraščal, država pa je propadala. In gorje vsakemu, ki je pozival k treznosti. Smejali so se mu in srečeni je bil, če ga niso proglasili za norca. Posledica vsega je hipertrofija posameznih neproduktivnih postavk našega proračuna, ki izkazuje zlasti na personalnih izdatkih tako

Slovenskim trgovcem v pomislek in ravnanje

Dogodki zadnjih dni v Nemčiji nam morajo kruno odpreti oči. Kot zavedni Slovenci in prepričani Jugoslovani moramo začeti, zasleuovati celovanje gotovih nemških industrijalcev in veletrgovcev v Dravski banovini. V Celju izhaja časopis »Deutsche Zeitung«. Članek tega časopisa z dne 19. marca pove veliko. Delovanje gotovih nemških magnatov nam je pa itak dovolj znano. Naša sveta dolžnost je, da začnemo že vendar enkrat izvajati politiko očiščenja tudi v trgovskih vrstah. Vsak industrijec in trgovec tuje narodnosti se mora zavevati, da je kruh Jugoslovancov. Ako je tem ljudem še kaj na tem, da ostanejo pri nas, morajo postati zares dobri jugoslovanski državljani in se morajo pred vsem naučiti našega jezika. Ali ni sramota in škandal za nas, da imajo gotovo firme v svojih obratih po večini nemški, ali vsaj nemškutarski živelj, uraduje in govori se pri teh firmah samo nemško. Ali ni to naša sramota, da moramo s temi ljudmi v njihovih obratih govoriti nemško? Kapital je baje mednarodno. Ze ves čas dela ameriški kapital pri nas v tem smislu, da ima pri podjetjih v naši državi tudi naše ljudi in vodi pisarne ter dopisovanje v našem jeziku. Poglejte naše domače nemške firme in tovarne? Kje na svetu bi bilo kaj slibnega mogoče? Ali nas ne uči ravno Nemčija, kako se mora postopati s tujci. Ali smo mi zares rojeni za večne hlapec in sužnje?! Ravno mi trgovci imamo moč, da pokažemo tem nadutim ljudem, da morajo — pa takoj — začeti čisto drugače postopati, ako hočejo še naprej jesti naš lep bel kruh. Ali vam je znano, kaj so naši izseljenci v Nemčiji? Sami navadni ročni delavci, pa še kot taki morajo biti Nemci, ako hočejo še naprej prodajati svojo kri in telo za borni črni kruh.

Nemca kot ročnega delavca pri nas težko najdete, kajti Nemci so pri nas vse kaj drugega. Kdo je ravnatelj, obratovodja itd. v vseh večjih obratih kakor Nemec. Ni dovolj tem gospodom, da imajo smetano oni in, da postopajo z našimi delavci po njih mihi volji, pač se najdejo med njimi taki, ki izrabljajo državo, po vrhu tega pa še rujejo proti njej. Mi pa redimo te nam sovražne ljudi kot čebele svoje matice oz. trote.

visok odstotek, da bo treba čimprej najne, čeprav boleče operacije.

Glede našega šolstva je že prosvetni minister dr. Stanković v svojem proračunskem poročilu podal nekaj misli, ki so bile vsaj pri nas izrečene prvič s takega mesta in ob taki priliki. Nismo še kompakten narod, prepojen s čutom in zavestjo popolne skupnosti in udanosti državi. Cilj šolske vzgoje mora biti vcepljanje samozavesti, borbenosti in nacionalnega ponosa oni naši mladini, ki naj doraste pod svobodnim solncem in dozorjela prevzame vodstvo naroda in države. Vzgoja naše mladine mora biti vsled tega krepka in smotrna ter ne sme slediti slepo raznim podagogoškim izumom. Učiteljstvo je treba prisiliti, da vzgaja našo mladino kot zavedne, borbene državljane, ki bodo v resnici Jugoslovani, ne pa plemensko ali mednarodno n. pr. panevropsko orijentirani zmedenci. Proti zidu besnega sovražstva, ki nas obdaja z vseh strani pod krmko italijanskega, nemškega, madžarskega, bolgarskega šovinizma, ne moremo postaviti zbeganih mladincev, ki bodo pridigali tem našim prijateljem o Paneropii, združenih državah vsega sveta ali drugih podobnih fantazijah. Proti tem zidu moramo postaviti zid nacionalno zavednih, borbenih in požrtvovalnih mož, ki sicer ne bodo iskali nepotrebnih konfliktov, pa bodo znali braniti ugled in čast svoje države ter njene življenjske interese. To mi zadeva učiteljstva in njegovih stanovskih organizacij, to je zadeva vsega naroda in vse države, vsi brez izjeme moramo posvečati vzgoji naše mladine največjo pažnjo, vsi moramo skrbeti, da se odstranijo iz te vzgoje vse metode, ki ne služijo temu cilju. Mi smo narod, ki šele nastaja, naša država se šele gradi in konsolidira, zato proč z vsako sentimentalnostjo in melhučnostjo. Naša mladina mora dobiti moško in krepko, v resnici državljansko-jugoslovansko vzgojo!

Začnimo z geslom: Svoji k svojim! Mi ne smemo čakati, da nam država sama vse uredi, mi ji pa še težkoče delamo z našim nezavednim ponašanjem. Ali ni žalostno, da je severni del naše Dravske banovine še vedno po večini od nam sovražno razpoloženih Nemcev in nemčurjev gospodarsko zaslužjen in zasramovan. Ali ni žalostno, da gotovi nemčurji, ki se še vedno izdajajo za Nemce, pošiljajo svoje otroke v Nemčijo ali Avstrijo v šole. Leto 1908 nas je vzdignilo iz žalostne letargije. Ali ste opazili, kako so gotovi germani takrat začeli lepo slovensko govoriti in pisati, kar na enkrat so se izdajali ceniki tudi v slovenščini. Sedaj po tolikih letih in po osvoboditvi pa naj postanemo zopet oni stari grešniki in oboževalci nadutih germanov.

Odgovorimo očetom časopisa Deutsche Zeitung v Celju, da smo članek z dne 19. marca dobro razumeli, posebno dobro pa smo razumeli Adolfa Hitlerja. Povejmo njemu in njegovim janičarjem v Sloveniji, da hočemo ostati Slovenci na naši zemlji absolutni gospodarji, in da ne trpimo nobenih groženj, še manj pa delovanja izvestnih janičarjev pri nas. Kdor je proti naši državi naj jo zapusti. Ako se čuti Nemca — naj gre v Nemčijo. Našo trgovino in industrijo pa moramo in hočemo sami in samo mi voditi. Naša trgovina in industrija mora biti vsenarodna in ne tuja. Poglejmo okoli nas in spametujmo se! Ura bje že 11. uro. Pozovimo naše organizacije, da nas pokličejo na skupno zborovanje. Ukrenimo potrebno, da ne bomo postali berači in sužnji na lastni zemlji. Kupujmo blago od domačih in nam prijaznih slovenskih podjetij.

Trgovec z Dolenjske.

V bližajoči se sezoni ne smejo nastopati v naših zdraviliščih in zabaviščih inozemski jazz-orkestri. Vsak tak nastop bomo znali preprečiti.

„POHOD“ živi samo od naročnine!

Z obhodov

Jesenice

TEŽKA SOCIALNA KRIVICA

Zamislite si vdovo tovarniškega delavca, ki mora preživljati družino treh ali štirih članov z mesečno pokojnino — recimo do 500 Din. Vdova je brez prostega stanovanja, brez kuriva, brez vrta, brez te ali one nagrade, brez ene ali druge človeške bonitete — brez vsega — recimo golih 500 Din. (To je že skoraj visoka pokojnina.) — Dva ali trije otroci, živi in zdravi, tako zdravi, da bi z lahkoto zajedli vseh 500 Din.

Kako naj ta vdova gospodinji, da se prerije skozi 30 dni, da preživi lačne žledčke in zamaši kljune tej ubogi, sestradani otročadi. — To je problem, ki bi ga lahko dali, kot uganko in zanko kakim modernim reviji, namesto skrižalke ali sličnega. — In ta problem naj bi reševal človek, ki ima mesečno recimo Din 500×3 ali Din 500×6, ali Din 500×8 itd.

Pomislite ljudje božji: Ta človek in ona vdova. Koliko let bi morala dobiti vdova pokojnino Din 500, da doseže eno mesečno plačo — tega človeka?

Kako naj mi vse to razumemo v današnji, težki življenjski godlji. — Ali so nam v resnici živci popustili, da ni več v nas odpora in sile, da bi tako socialno krivico zrušili in pobili s korobačem? Ali smo vsi že tako zamreženi, da se ne moremo več ganiti in, da je nam vsem, z našo krvjo, zapisana smrt? Ali smo mi res samo igračke brezvestnega početja — današnjega časa? Kam naj upremo svoje kremplje, da dosežemo vsaj minimalne človeške pravice, pravice, ki gredo vsakemu poštenemu človeku. Kje so vsi tisti gospodje? Kje so mnoge obljube? Kje so dejanja? Ali mora samo par žledčev požreti vse, na račun sestradanih in revnih? Na stotine jih tava okrog v pomanjkanju in bedi! — A na stotine jih je, ki se jim cedi preobilje od tolste in zalite brade po bobnastem trebuhu.

Bič v roko in udarite tam, kjer je gnój in smrad, tam, kjer so zavaljeni požeruhi in krvosadni vampirji.

Videl sem oni dan delavske vpokojence pred mestnim županstvom. Vsak zase skrivljena, izsesana, izmozgana in izrabljena človeška figura. Par desetletij so delali in garali kot črne živine ter pitali nenasitnega zmaja s svojimi žulji. — In ti del. vpokojenci morajo danes beračiti in prositi od Poncija do Pilata za svoje pravice. Toda vsak si umije roke in zopet morda obljube. Tako je, kakor da se je tudi hlapec Jernej naveličal iskati pravice po svetu in, da se je vlekel v duplino h kralju Matjažu — kjer je mir in pravljica pravica.

SKROMNO NAPREDOVANJE

Natihoma so prilepili skromno slovensko tablico ob vratih glavne pisarne K. I. D. Povsem izgleda, da je ta skromnost priromala iz Celja. Pa naj bo že, kakor hoče! Nas predvsem zanima to, kdaj izgine grb K. I. G., ki se še vedno blesti nad uro. Gospodje se še ne morejo odločiti. Dobro bi bilo, če bi se ona slovenska tablica nataknila na tako visoko mesto in sicer (mi mislimo) tako, da bi se obračala po vetru, ker bi bilo to koristno in dobro. Veter nikdar ne škodi, če je človeku soparno v glavi in žepu.

Trbovlje

VELIKA NOČ V REVIRJIH TPD

Največji in najlepši prazniki pomladi, prazniki vstajanja in novega življenja so tu. Velika noč, ta simbol lepih dni, ki pomeni zmago življenja nad smrtjo je tudi v revirjih TPD. Dali ta Velika noč res pomeni vse ono lepo in dobro, dali ona res prinaša izboljšanje in dali je ona res znanilka veselih in dela polnih dni? Drugod da, — toda v teh sajastih kotlinah bo ona ravno vsled te svoje veličastnosti samo še težja kupa bridkosti za našega rudarja ter splošno za vse prebivalstvo.

Težke dni preživlja to bedno ljudstvo, težke boje bije za svoj obstanek ter upa in — gladi umira. Koliko upov je že pokopanih, koliko življenj strtih. Kому v korist? V korist brezsrčnih tujih krvososov, ki pijejo svežo kri našega bednega ljudstva, ki za bore pare kupujejo mlade sile, da jim iz zemlje kopljejo zlato za njih nenasitne bisage, ki jih kupujejo zato, da izmozgane meteje na cesto in pustijo umirati ter se naslanjajo ob njih trpljenju.

Po dolgi zimni, polni pomanjkanja in gladi, po veličastnih in dostojnih protestnih zborovanjih so se približali usodni in upoln dnevni pogajani TPD z državo glede dobav premoga drž. železnicam. Koliko črnila se je porabilo po naših listih glede te zadeve, toda vse to naše časopisje ni pisalo radi stvari same, ne radi bede in obupa, temveč — radi tega, ker je hotelo kovati iz nesreče ljudstva svoj političen kapital. To se vidi po tem, da je to časopisje stalno valilo vso krivdo na državo, dočim je TPD božalo z rokovnicami, menda po izreku vrana vrani oči ne izkljuje. Edino mali »Pohode«, glasilo poštenih jugoslovanskih nacionalistov, se je upal udariti po TPD, se je upal jasno povedati, kdo je krivec tega trpljenja, da ta krivec ni država, ampak povampirjeni čifutsko-nemški kapitalisti, ki z Dunaja po zaslugi gotovih domačih izvrškov odločajo o usodi našega naroda.

Za Veliko noč evo so se naše napovedi uresničile.

S strahom in upom pričakovana pogajanja so končana. Končala niso tako, kot se je pričakovalo. Kdo je kriv tega?

Vidi se, da je država povišala dobave za nekaj %, čeprav ne toliko, kot se je pričakovalo. V svojih pogojih, ki jih danes ne morejo sprejeti niti privatna podjetja, je ostala TPD neizprosna, njej ni šlo za to, da bo njeno delavstvo zaposleno, temveč zato, da čimveč pograbi zase, da s tem ne bi trpele blagajne kompanjonov Länderbanke in ostalih mednarodnih izžemalcev. In ker ni uspelo, ker ne more več komandirati kot država v državi, izvaja represalije nad nimi, ki niso niti najmanj krivi. Kljub povišanju naročil, četudi malenkostnih, noče žrtvovati ničesar ter vali vse to breme na svoje uslužbenke. Zalostni bodo pirhi in darovi TPD svojim uslužbencem za Veliko noč.

Poleg prejšnjih zopet novih 400 do 500 reducirancev: inženjerjev; uradnikov in rudarjev. Ali ni to zločin, ki so ga zmožni samo brezsrčni kapitalistični mogotci, ali ni to zločin, ki zahteva takojšnje obsojbe. Nikaki izgovori ne drže, tudi ne drže manjša naročila, saj vemo, da bi TPD tudi pri večjih naročilih naredila isto. Izpopolnila bi svoje obrate z novimi tehničnimi napravami in poglajala delavstvo na cesto, kot ga je metala do sedaj. Toda časa gorja in srda je polna do roba. Zato ključemo vsem merodajnim pri TPD, da se ne igrajo z usodo bednega ljudstva, če pri svojih v več deset tisočev segajo njih plačah sploh vedo, kaj je beda in pomanjkanje, ker srd obupanji se ne bo dal pomiriti. Samo žal, da ne bo zadel onih, ki se nahajajo v inozemstvu. Danes se igraje z ljudstvom in državo, potem pa boste klicali na pomoč državo, da vas štiti pred ljudmi, ki ste jih spremenili v okostnjake.

Mimo tega dejstva država ne sme in ne more iti molče, temveč je čas, da z energično roko poseže vmes ter razžene bando izkoriščevalcev in hujskačev. Lastnim pa ključemo ne izkoriščajte bede ljudstva v politične namene, temveč raje pomagajte pri delu in čiščenju tega obupnega stanja, da bodo tudi ti črni trpini čimprej dočakali dan veselja, dan radosti in dela — svojo Veliko noč.

Hrastnik

REDUKCIJA PAZNIKOV PRI TPD

Pred štirinajstimi dnevi je bilo odpovedano s šesttedensko odpovedjo in seveda s tem reduciranimi pri rudniku v Hrastniku 7 paznikov. Tudi ti so dokončali svojo karijero, izmozgani so, zato hajde na cesto. Sicer imajo vsi pravico po izteku 6 tednov, da se prijavijo k ponovnemu zdravniškemu pregledu, in če bodo spoznani za sposobne, bodo sprejeti nazaj v službo, toda z manjšimi prejemki kot do sedaj. Kdor pa bo spoznan za nesposobnega, ta bo reduciranc oziroma, ako ima pravico, vpokojen. Večina od njih še nima pravice do pokojnine in bodo seveda prisiljeni, da sprejmejo isto delo samo za manjšo plačo. Ali ni tako postopanje največja nesramnost, ki si jo dovoljuje TPD napram svojim uslužbencem. Ne gre torej za število, ampak za denar. Od teh bednih hoče TPD izsiliti nove in enake datjave samo, da bodo morali s svojim delom povečati njen kapital. Medtem, ko se ti reveži mečejo na cesto, oziroma se jim protizakonito na izigravač način zmanjšuje prejemke, vidimo, da gotovim ljudem kljub temu, da niso odvisni od vsakdanjega zaslužka, ne preti nikaka redukcija.

ZADEVA PODPORNEGA DRUŠTVA KEMIČNIH, IN KONZUMNEGA DRUŠTVA KEMIČNIH IN STEKLARSKIH DELAVCEV

Tudi nam kemičnim delavcem, ki smo v gotovih slučajih še celo na slabšem kot rudarji, je »Pohode« s svojim možatim pisanjem zelo dobrodošel v borbi za pravice zatiranih. Kako žalostno razmere vladajo pri nas, naj pojasnijo sledeče vrstice:

Leta 1903. si je delavstvo kemične tovarne ustanovilo svoje podporno društvo za slučaj onemoglosti in starosti. Po potrjenih pravilih je bilo dolžno delavstvo in podjetje prispevati v blagajno mesečne prispevke. Tako je tudi ostalo do leta 1928., ko se je vršil zadnji občni zbor. Predsednik je ravnatelj kemične tovarne. Kot tak ima pravico in dolžnost sklicevati vsakoletni občni zbor, pregledati račune itd. Vse do danes pa še ni bil sklican nikak občni zbor. Stare delavce se je vpokojilo, nove nastavilo kot dnevničarje, ki ne plačujejo nikakih prispevkov v podporno blagajno. Na ta način je moralo priti do tega, da je postala lansko leto avgusta meseca blagajna prazna ter so ostali vpokojenci brez vsakih sredstev za preživljanje. Sreski načelnik je sicer izdal odlok v smislu pravil, toda ravnateljstvo še do danes ni napravilo potrebnih ukrepov.

Mnogo prahu je zbudil tudi zadnji »Pohodov« dopis glede prodaje moke v konzumnem društvu kem. in steklar. delavcev. Za zadevo se je zanimalo tudi sresko poglavarstvo, in izvršilo zaslišanje prizadetih. Vsi so priznali, da se je moko res prodajalo tako kot je poročal »Pohode«, vendar s pripombo, da je isto lahko dobil vsak, kdor jo je takoj plačal. Kje naj delavec vzame denar, da si kupi celo vrečo moke, ko dostikrat nima niti za pol kile. Ali naj bo svrha delavskega konzumnega društva ta, da pomaga tistim, ki imajo dovolj ali je namenjeno množici. Tako se je dogodilo, da je dobil celo vrečo moke gostilničar in mesar po znižani ceni radi tega, ker je imel denar. Delavec, ki ga pa ni imel, si jo je lahko nabavil pozneje na kredit, seveda, ko je bila dražja. Konzumna društva menda nimajo enake vloge kot karteli, da bi služila in koristila posameznikom, temveč so osnovana zato, da služijo in koristijo celoti.

Celje

MANJŠINSKO GIBANJE

Po Hitlerjevi zmagi v Rajhu so celjskim Nemčurjem zopet znova zrasli grebeni, posebno zato, ker jim pošilja stalno tople pozdrave potom radia in zelo hvali njihovo celjsko glasilo. In to se celjskim »nemškim« gospodom zelo dopada, da imajo tako močnega zaščitnika; zato si pa tudi precej dovolijo. Ali veste kako predrzni so celo postali? Kljukasti križ nosijo na svojih prsih. Našli smo pri mlajšem gospodu pravi hitlerjevski znak — kljukasti križ — na suknji, seveda skrit. In teh znakov je po vsej priliki v Celju več, vendar jih bomo kmalu poiskali (že skoraj vemo, kje naj jih iščemo) in iztrebili. Sploh se v Celju bridko občuti, da ni več naših prejšnjih policistov, zavednih Primorcev, nacionalistov. Teh so se celjski Nemčurji še nekoliko bali in so bili precej previdni, sedaj pa jim gredo njihovi nasledniki precej na roko. Enako je tudi na celjskem magistratu, ki je z malo razliko po razmerah — predvojen. Treba bi bilo železne metle in pošteno očistiti.

Prejšnjo soboto je imel naš slavni celjski smučarski klub ples, na katerega je vabil z v nemškem jeziku pisanimi vabili. Veselica se je vršila v gostilni pri tkzv. »Grine Vise«, ki je glavno taborišče tega smučarskega kluba. Baj je bilo na tem plesu »Cillier Ski klub« zelo lušno.

Priporočljivo bi bilo, da bi se oblast nekoliko bolj zanimala za gibanje »nemške« narodne manjšine in konstatirala, v kakšno smer se to gibanje širi. Zdi se nam, da je ta smer škodljiva za našo enotno jugoslovansko državo in prav tako, če ne še bolj nevarna kot punktacije. Umestno bi bilo pripomniti še tole: »nemška« narodna manjšina je v Celju kvantitativno zelo majhna, pač pa da njene vrste sestojijo iz večinoma slovenskih prodanih duš, ki pa so precej nevarne. Tega se mi dobro zavedamo in se za njihov pokret zanimamo mnogo bolj kot oblast. Če ne dela ona svoje dolžnosti, moramo pa mi. Dovolili si pa bomo napraviti nekoč ko bo čas, tudi red.

CELJSKI STUDIO

Ustanovila se je bratovščina nekkih pet ali šest mlajših ljudi, ki se Avstrije prav nič ne spominjajo. Ti imenujejo svoje podjetje »Celjski studio« in imajo z njim baje prav lepe namene. Tako hočejo med razvalinami celjskega starega gradu zaigrati celo eno onih o Celjskih, da se bo gledalca bolj dojmila minljivost vsega posvetnega. To bi bilo vse lepo. Ampak uvedli so se zelo slabo. Prvi njihov javni nastop nas je osupnil. Nastopil je z nemškim predavanjem oni Oswatitsch, ki nam je naših tisoč otkov in ljudstvo tam okoli podal z malo prikupnim filmom. Saj smo čitali sicer zelo obzirne kritike! Je-li ta naloga Celjskega studia in državnega Zdravstvenega doma, da nam sedaj podpirata in širita nemštvo? To je bilo baje potrebno, ker se kaj takega po naše niti — izraziti ne da! Tako trdi — celjski studio.

† FRANZ SCHAUER

Umrli je tragično hitro, močan, na videz zdrav in dober človek. Franz Schauer, urednik »Deutsche Zeitung«. Vsenemški idealist. Nisi listi so mu napisali mnogo, nad potrebo dovolj; dasi je v svojem listu demonstrativno pisal za Nemčijo in o Jugoslaviji vedno zavito nepovoljno, tako da se mu je Hitler živemu in mrtvemu po radiu zahvaljeval. — Spominjamo se, da je pred dobrimi dvajseti leti umrl Ljudevit Furlani, slaboten, bolehen mož in idealist z velikim znanjem in obzorjem. Ker je bil urednik »Domovine«, se ga je omenjeni nemški list jedva spominjal. V Jugoslaviji je torej vendar bolj nego je bilo v Avstriji. In svobode je čez in čez preveč.

GASTHAUS ZUR NEUEN STRASSE

Da, tudi tak »bircaus« imamo v Celju tam pod pokopališčem. Močoni napis se daleč vidi in je močnejši nego novi slovenski, ki je nastal po vojni. Ampak ljudje v tej krčmi so baje hudo narodni.

Slatina Radenci

DANAŠNJA KRIZA IN MI

Ne dvomimo, da se posledice krize čutijo tudi v nacionalnih društvih kakor sploh v društvenem življenju. Samo močan in zavešten nacionalist se znajde lažje v težkih momentih življenja, med tem ko slabič čisto zabloudi in izgubi glavo.

Pred dvajsetimi dnevi srečam prijatelja, ki velja za marljivega in sposobnega Sokola in ki mi reče: »Kaj pa sedaj?« »Kaj se je dogodilo ga vprašam začuden?« »Pa vse je propadlo. Plače so nam znižali, nemiri, revolucija itd.« »Umiri se tovariš, mi pravim in trezno misli. Ni vrag tako črn, kakor pravijo. Tako torej, ker je vlada bila prisiljena, da nam zniža plače, moramo zato prestopiti z vsakim idealnim delom. Dokler je državi dobro, smo patriotje. Toda kadar se nahaja v težavah, jo zapuščamo.« Take črne misli so se prikrdale v dušo mnogih in izkušenih nacionalnih delavcev. Človeka srce boli pri takih mislih, ker so ne samo sebične, temveč tudi nedostojne tistega, ki je sploh kaj doprinesel pri zgradbi naše domovine.

Kaj naj ostane pravemu rodoljubu, kadar vrže pod noge ideale, ki so ga vzdrževali v večnem stremljenju za boljšim življenjem. Če tudi bi nastala kaka nevarnost za državno edinstvo, sem prepričan, da bi vsi pravi rodoljubi in tudi tisti, ki morda danes kolebajo, spregledali in rekli: »Ne damo! Ali je mogoče pomisliti, da so kosti naših najboljših sinov zastoj posute po vrhovih Kaj-

makčalana in Peristera? Mi nismo prišli do naše svobode na diplomatski način, temveč smo dali za njo najdražje, in to je kri. V dobi najtežjih preizkušenj ni izgubil naš narod vere v boljšo bodočnost. A mi?

Če sploh kdaj, je danes potrebno, da združimo vse pozitivne sile za dovršitev idej naših genijev. Vse za narod in domovino. Edino tako postanemo faktor, ki bo v bodočnosti odločeval in naši potomci nam bodo hvaležni. Potrebno je, da budno pazimo na vsako besedo in delovanje mnogih, ki jim služijo značke različnih nacionalnih društev kot plašč, pod katerim se skriva pokvarjena in destruktivna duša. Naši neprijatelji so na delu in mi naj gledamo prekritih rok? Več optimizma, več zaupanja v genij naše rase, pa bo polagoma izginila kriza v naši duši in tud v — žepih.

Guštanj

KRASEN USPEH JUGOSLOVANSKEGA NARODNEGA DELAVSKEGA POKRETA OB MEJI

Na Cvetno nedeljo so se vršile volitve delavskih obratnih zaupnikov. Izvoliti je bilo 5 zaupnikov. Liste sta postavila marksistični »Savez« in Delavska narodna strokovna zveza. Dočim so marksisti od prvih splošnih volitev dalje, ves čas po prevaru imeli med delavci v Guštanju absolutno premoč, kar se je posebno pokazalo pri vsakokratnih občinskih volitvah, ko so dobili od 17 mandatov 13, enkrat celo 14, se je Narodna strokovna zveza delavcev ustanovila šele letos in je kot taka v nedeljo nastopila prvič. Agitacija je bila od obeh strani zelo živahna; marksistom so pomagali tudi nemškonacionalno orijentirani delavci, pa tudi drugi. Udeležba je bila velika, 82% na! Uspeh za narodne delavce zelo razveseljuje: od 198 oddanih glasov so dobili 91 glasov in dva mandata, marksisti pa le še 105 glasov in tri mandate, tretjega le s pomočjo ostanka od količnika. Ko bi marksisti ne spravili na voliče »vse kar le zeze in gre«, med temi tudi take naše ljudi, ki se še vedno radi prav po hlapčevsko prilizujejo svojim nemškim »predpostavljencem«, bi bili ostali napram narodnim delavcem v manjšini.

Izid teh volitev je za razvoj jugoslovanske narodne in državne misli še tembolj razveseljuje in viden, če javno pribijemo dejstvo, da so voditelji narodnih delavcev na vseh sestankih, in končno tudi na javnem shodu dne 2. aprila t. l. jasno povdarjali geslo: Za kralja in edinstveno, močno in nedeljivo Jugoslavijo. Povdarjali pa so seveda tudi, da mora biti Jugoslavija še mnogo boljše in pravičnejše urejena, pravičnejša zlasti za delavca, obrtnika in malega kmeta. Volilni uspeh za narodne delavce pa je zelo časten tudi vsled tega, ker se niso posluževali raznih demagoških gesel in lažljivih trditvev, četudi bi taka agitacija v sedanjih težkih časih privabila marsikakega delomržeža, koristolovca ali pa nevedneža.

Volilni uspeh narodnega delavstva pa pomeni tudi konec marksističnega terora. Tudi Narodna strokovna zveza je delavska. Oprta na polovico vsega delavstva, je močna dovolj, da zlomi teror, nasilje marksistov! Razumljivo je, da se posebno v sedanjih časih brez truda in požrtvovalnosti uspehi na političnem polju ne dajo doseči.

Pohvaliti je treba vztrajno in podrobno delo kraljevinih voditeljev narodnega delavskega pokreta. Potrebno pa je še prav posebno, pribiti, da je uspeh odvisen tudi od razmerja med delavstvom in inteligenco. Marsikje bi se dali v korist jugoslovanskega nacionalnega delavskega, pa tudi kmetskega pokreta doseči še mnogo lepši uspehi, nego na vročih guštanjskih tleh, ko bi inteligenca, ki bi rada videla take uspehe, imela več smisla za težnje malega človeka.

Če se »gospod« zbira samo sama med seboj, se ne poda nikoli med delavce, kmete, obrtnike ter se v slehernem sporu, ki le prepogosto in ne vedno po krivdi delavca, nastajajo med »gospodom« in delavcem, ali pa delodajalcem in delojemalcem, postavi na stran gospoda-delodajalca in njegovih zaupnikov in priganjačev, ker ji ugaja gospodova družba bolj nego žuljeve roke delavčeve — če taka gospoda ne pokaže nobenega razumevanja za težnje in skrbi malega, preprostega človeka, potem ni čudo, pa tudi ni krivda na delavcu, če gospodi ne more slediti — tja, kamor bi ona šelela.

»Narodno, nacionalno« je treba razumeti tako, da čutiš z maso, z množico naroda, ki mu pripadaš; govoriš njegov jezik, spoštuješ njegove običaje in njegovo delo in mu pomagaš, da se kulturno, socialno in gospodarsko okrepi. Če pa si kdaj v zadregi, ali naj zagovarjaš stališče delavca ali pa stališče gospoda (ki je vrhu tega pogosto še tujec), pomisli, da je slabo plačani delavec Tvoje pomoči bolj potreben. Za nekatero ljudi, ki hočejo biti gospoda in še narodni povrh, pa brezsrčno postopajo z ubogo, jugoslovansko delavsko rajo, bi pa bilo v interesu jugoslovanske narodne misli bolje, da bi tudi javno pristopili v vrste marksistov, ko jim tajno itak že davno pripadajo.

»Pohode« se je že mnogo bavil z razmerami v Guštanju. Vidi se, da so njegovi dopisniki zelo marljivi in da so udarili na — pravo struno!

Le po tej poti naprej in končna zmaga bo tudi naša in lahko bomo ponosni na njo!

Navdušen Jugoslovčan ob koroški meji.

Z neplačevanjem naročnine uničujete „POHOD“!

Maribor

ŠE TEGA JE TRBBA

Med inozemska podjetja, ki uživajo na naših tleh privilegiran položaj, spada tudi mariborska barvarna tv. Thoma v Cvetlični ulici. Prebivalci tega okoliša se sedaj šele prav zavedajo blagodejnega miru, ki so ga uživali, dokler se še ni vgnezdila med nje omenjena nadloga. Ne samo da podjetje ni zadostilo pogojem, stavljenim od komisije, temveč obratno je dosledno in brezobzirno po svojih predpisih od ranega jutra brez odmora, večkrat pozno v noč, kot da se obrat nahaja kje zunaj na gmajni. Danes je položaj tak, da mora 40 milijonov poslušati ropot, šumenje in brnenje strojev dan na dan ter vdihavati strupene pline in to vse na ljubo nemu samemu priseljencu. Upravičeno se vsi prizadevi vprašujejo, čemu neki obstojajo obrtni in higijenski predpisi, ki so zlasti glede barvarnih izdelkov strogi. Ali mogoče zadostuje, da se le-ti odkupijo na ta način, da se v podjetju nastavi parni mizerni plačanih naših ljudi in da se odrine gotova vsota za pomožno akcijo? Vse dosedanje pritožbe in urgence pri pristojni oblasti so bile brezuspešne, navzlic temu je pa prej kot slej enodušna zahteva vseh prizadetih in gmotno oškodovanih, da se omenjena obrt odstrani iz okoliša stanovanjskih hiš, kamor po njihovem odločnem mnenju a priori ne spada.

Šoštani

POJASNILLO

»STAREMU CIRILMETODARJU«

v zadnji številki »Pohoda« le potrjuje njegov prvi članek. Obrambna društva naj vpeljejo prodajo svojega blaga sistematično na trgovski podlagi, tako da se bo njih blago dobilo v najmanjšem kraju naše domovine (pozivi v časopisju ne zadostujejo, podružnic ni povsod) in narodno zavednim bo ustrezno. Smatram namreč za narodno nezavednega, kdor ne daje prednosti domačemu blagu pred drugim. Če pa narodno zavedni ne dobe blaga, kakor so n. pr. razglednice, na katere se vsak domisli šele takrat, ko jih rabi — umijejo si roke! Ko bodo pa trgovci in trafikanti imeli blago v zalogi — priporočili, predložili, vsilili in prodali bodo tudi narodno nezavednim. S tem bi bil namen prvega članka dosežen in to — zadostuje!

Ponavljam svoj poziv: Poklicani zdramate se!

V Šoštanju pa le še ne dobimo Cirilmetodovih velikonočnih in drugih razglednic ter narodnih kolekov, in Šoštanj je — mesto, nekateri celo trdijo da je narodno zavedno mesto. Če so tudi trgovci in trafikanti — ne vem. Star Cirilmetodar.

Dolnja Lendava

GREBEN JIM RASTE IN SMEJEJO SE NAM

Niso pri nas redke kože, ni boljše hiše, ko so še danes »okrašenec« s habsburškimi, hohenzollernskimi, koburškimi tirani. Pred par meseci so pozvali madj. učitelji in drugi duševni delavci preko meje svoje kolege, naj delajo za združenje Prekmurja z domovino Madjarsko. Tik ob meji v Gabrovcu je dograjena cerkev, ki je posvečena Mariji zaščitnici Štefanove krone. Propagando vodi turniški renegat dr. Nemet. Čudno se nam zdi, da se tu ne troši mlada pol. sila. Če hočete, tudi ta indiferentnost, mlčnost je zelo nerazumljiva in bi postala lahko celo sumljiva, kajti nikjer nismo našli protesta, na katerega bi na vsak način ne smela pozabiti naša domača narodno zavedna publika. Danes v tej strašni krizi, ko čaka na sto tisoče naših sinov samo možnost, da se vrne domov in da dobi skorjo kruha, so se našli v Dol. Lendavi kompromisni mešetarji, ki agitirajo javno, naj se podeli agrarna zemlja lojalnim tujerodcem in se upajo to narodno sramoto podpirati ustmeno in pismeno celo pred oblastmi. Naši lokalni patrijoti so znali zbijati šale na račun nacionalistov, ki so postavili v počastitev rojstnega dne našega kralja na meji državno zastavo. To se je namreč zavleklo radi krivih informatorjev. Tudi madj. napisi na trgovinah in poslovnih, celo akademskih prišlekov, jih niso bodli v oči.

Beltinci - Prekmurje

TROPERESNA DETELJICA

V Beltincih, ki so velik in popolnoma slovenski trg s slovensko okolico, prakticira v lekarni nek Madžar. Hotel je celo tam prevzeti lekarno, pa se mu ni dovolilo, ker nima predpisanih pogojev. Ta gospod se ne zaveda, da je prišel za kruhom med Slovence. Slovenščina ne zna in povsod se prav izvalno šteli s svojo madžarsčino. Svojo sosesko nadleguje neprenehoma z budimpeštanskim radioprogramom. V madžarjenju mu marljivo sekundirata še dva gospoda, od katerih nosi eden sicer nemško ime, a drugi je po rodu in imenu Slovenec. Zdi se jim pač, da je madžarsčina bolj nobel kot slovenščina, ker jo je nekoč tod govorila nobel gospoda. Ne zavedata se pa, da je ta gospoda deloma že odšla in še odhaja, kmet in delavec, ki sta govorila in govorita tod samo slovensko, pa sta ostala tu in ostaneta za vedno! Najbolje naredi tudi omenjena trojica, da odide, kamor jo srce vleče, in naredi prostor našim zavednim ljudem, ki bodo razumeli kmeta in delavca in čutili z njim.

Beltinci. Pri nas je umrl banovinski zdravnik dr. Kolar. Bil je slovenskega imena, a je imel madžarsko vzgojo. Kot človek je bil plemenit, v narodnem oziru pa pasiven. Na njegovo mesto bi moral priti v lepe Beltince zaveden Jugoslovian.

Film naše zemlje

SREDNJI VEK

Ze dalj časa se širi po Gorenjskem in Dolenjskem govornica, ki je zelo značilna za podeželsko ljudstvo in zelo smešna za inteligenco. Kdo širi govornico in kak namen ima, ne bo težko uganiti. V Devici Mariji v Polju je nek liberalcec poslal po duhovnika, naj takoj pride k bolniku z najsvetejšim. Duhovnik se je takoj odzval. Ko pride tja, ni bilo bolnika, pač pa pokaže liberalcec prašiča v hlevu, češ naj tega obhaja. Na tak način se je hotel liberalcec norčevati celo iz najsvetejšega in duhovnika. Razumljivo je, da je morala priti kazen za tako dejanje.

Dogodek se je vršil dopoldne. Ko so opoldne šli v hiši liberalca vsi h kosilu, je manjkal samo gospodar. Iskali so ga, a ga niso našli. Ko gre služkinja krmit prašiča, odpre vrata in mesto enega prašiča, sta bila dva v hlevu. Gospodar se je spremenil v prašiča. Taka kazen ga je doletela za dejanje, ki se je izvršilo za pametne glave na dan 1. aprila.

STRELSKA DRUŽINA V PRESERJU

je imela dne 30. p. m. ustanovni občni zbor pri gost. Koširju. Čeravno je bilo slabo vreme, je bila udeležba povoljna. Izvoljeni so bili med drugim: za predsednika g. župan F. Košir, za tajnika g. I. Suštaršič, za zapisničarja g. Novačan. Do sedaj šteje družina 80 članov, ki pa še vedno raste, posebno zdaj, ko se vrše redne strelske vaje vsako nedeljo. Več strelcev je že doseglo zelo lepe uspehe, med njimi tudi taki, ki so dobili prvokrat puško v roke.

Posebno pa mora biti družina hvaležna g. Suštaršiču iz Prevalja, ki je dal zastoj na razpolago prostor za strelske vaje, ki pa tudi odgovarja vsem zahtevam.

Urmo se v streljanju, da bomo lahko pokazali našim sosedom, da znamo tudi mi puške sukati.

GOLNIK. V nedeljo 26. marca je imela Strelska družina Goriče pri Golniku lepo uspelo zborovanje. Predaval je vojaški referent in odlični član bratske Kranjske strelske družine br. Ločniškar, ki je razčistil razne pomisleke in nejasna pojmovanja o bistvu strelskih družin; strelska družina ni politično-strankarska organizacija, tudi ni v nobeni zvezi z vero, ampak je izrazito narodno obrambno društvo. H kratu nam je predavatelj očrtal nastanek strelskih družin, ki je v zvezi z zgodovino osvobodilnih bojev. Nato je tajnik strelske družine v Kranju br. Jakofčič tolmačil pravila: kakšno vrsto orožja se lahko vporablja na strelščih, o redu in disciplini itd.

Z lepim patrijotičnim govorom se je obema predavateljema zahvalil tajnik Goriške strelske družine br. Josip Škrjanec.

Predavanje je bilo nad vse dobro obiskano. Iz inteligenčnih krogov pa bi naravno pričakovali večji obisk, saj je strelska družina edina nacionalna institucija v kraljestvu Storžiča.

GG. POVERJENIKOM, ČLANOM IN PRIJATELJEM VODNIKOVE DRUŽBE.

Dne 27. marca t. l. je občni zbor Vodnikove družbe odobril naslednji književni program za leto 1933. in sicer:

1. Vodnikova pratika za leto 1934., ki bo vsebinsko obilna ter bogato ilustrirana.

2. Roš Fran: »Zvesta tetac.« Povest bo kakor nalašč za prihodnje leto, ko se bo ves svet spominjal 20-letnice izbruha svetovne vojne. Pisec opisuje predvojno celjsko mladino, iz katere sta zrastle tudi Malgaj in Puncer, njeno življenje, nje vzore in boje, pa tudi njeno pot čez Kalvarijo vseh front tja do Koroške ofenzive po osvobojenju. Povest je spisana poljudno in živahno.

3. Waschtetova Ilka: »Vražje deklec.« Povest nas vodi z Valvazorjem na Vagensperk v Smartno pri Litiji, v tedanjo Ljubljano in naposled v Krško, kjer Valvazor dovršuje svoje delo in življenje. Pisateljica nam živo in napeto slika takratne kulturne razmere.

4. Mue Ivan: »Moja pot skozi Sibirijo.« Preprosti slovenski vojak, ki je v družbi tujih sopotnikov potoval skozi Sibirijo, Kitajsko in Japonsko, opisuje svoje zanimive doživljaje in svojo usodo. Knjiga bo ilustrirana.

Ta lep in mnogo obetajoči družbeni književni program naj Vam bo gg. poverjeniki v spodbudo, da greste s podvojeno silo na delo za Vodnikovo družbo. Preglejte svoje nabiralne bloke! Obiščite lanske člane, ki še niso obnovili svoje prijave za tekoče leto! Obvestite jih o tem lepem književnem programu Vodnikove družbe! Gg. poverjeniki, skušajte po možnosti dvigniti število članstva v svojem okolišu. Članj in članice družbe izrabite v krogu svojih znancev in prijateljev vsako priliko ter agitirajte za pristop k Vodnikovi družbi! Deviza stare garde članov Vodnikove družbe naj bo: pridobiti moram v tekočem letu vsaj enega novega člana naših dižnih družbi, ki nam bo letos poklonila tako lep književni dar.

Vsem svojim gg. poverjenikom, članom in prijateljem želi Vodnikova družba veselo aleluja!

Glose

Le pot trpljenja — pravijo — do večne zmage pelje, zato kristjani veselo se velike nedelje, —

Na pot albanske Golgate je šla armada naša, zato zdaj slavnostno doni povsod velika maša! ...

A k maši tej se zbirajo le množice stotere, ki k nebu srca dvigajo: ljubezni, upa, vere ...

S to novo vero hodijo naprej v bodoče čase, da sredi grešnega sveta kraljestvo božje vzrase!

Kraljestvo božje pa za nas je domovina naša, kje izven nje popolnik naš za srečo naj popraša? ...

A v božjih hramih zbirajo se zlati farizeji, da s članki zagradili bi pot slavnostni ideji ...

Resnice smrt zahtevali so nekaj pismouki in kazen z neba klicali nad svojimi unuki ...

Njih hlapci izvršili so, kar so jim ukazali, obleko razdelili so, za sukno so vadljali.

Tajil je Peter Kristlusa zato, ker bil je v sili, kdo vse pa, Jugoslavija, so tebe zatajili? ...

Resnica pa je zmagala in ustala je od smrti, z njo vsi dokazi prot nji so bili v prahu strli ...

A svet še danes poln je pismarske učenosti: punktašem in zaveznikom še ni krvi zadostil ...

Jugoslovanstvo njim je še nejasno in nestalno, enkrat federalistično, enkrat je integralno ...

A za besede tu ne gre, — ker misel — to je glavno! in proo vseh uprašanje je: če srce je državno ...

Pomlad povsod okoli nas najlepše nade vzbuja, zato veseli vzkliknimo: »Vstanimo! Aleluja!«

V znamenju nemške 'kulture' na Koroškem

KAKO JE S KOPRIVNIKOM?

O tem smo na kratko že poročali, da so Nemci svoje grožnje, izrečene proti pevovodji koroških pevcev g. Koprivniku že pred odhodom na pevsko turnejo v Jugoslavijo, da ga bodo vrgli iz službe, uresničili. Koprivnik je bil v službi kot mizar za specialna mizarška dela pri rajhovski tvrdki Katz & Klump, katera ima svoj obrat na Brnci. Tvrdka izvažala les in telegrafske drogove v Orient, v prvi vrsti v Egipt. V Trstu in na Reki ima velikanska skladišča. Kriza v lesni trgovini tvrdko ni tako hudo prizadela, ker izvažala obdelan les in ima svoje stalne jemalce. Leta 1932 je tvrdka kupila zelo velike množine lesa od erarja v brdski občini, srez Smohor v Ziljski dolini, ter je ves les posekala in zvozila na žago na Brnci, kjer se obdeluje. Zato je popolnoma zlagana vest, ki so jo Nemci lansirali v javnost, da je tvrdka Katz & Klump morala vsled pomanjkanja naročil in poslov obrat ustaviti in zato delavce odpustiti. Nasprotno tvrdka dela v istem obsegu kot leta 1932. še danes. Da maskirajo svoje nekulturno delo, so Nemci s Koprivnikom postopali na sledeči način: Odpustili so njega in še tri uslužbence pod pretvezo, da ni za nje zaposlitve. Čez 14 dni pa so ostale tri odpuščene uslužbenke zopet sprejeli nazaj in jih zaposlili pri istih poslih kot pred odpustitvijo — le Koprivnika niso sprejeli več nazaj, njegovo mesto je zasedel neki nemški skutar, ki opravlja sedaj isto delo kot Koprivnik poprej. Dotičnim trem, s Koprivnikom odpuščenim in po 14 dneh zopet nazaj sprejetim uslužbencem, se je pri odpustitvi na-

mignilo, da je njih odpust samo navidezen, da vržejo Koprivnika na cesto. Koprivniku grozijo, da mu bodo odvzeli avstrijsko državljanstvo in da ga bodo izgnali iz Koroške. Tudi njegov zaslužek za orgljanje, ki ga je opravil za Nemce, mu nečajo izplačati. Tako je sedaj mladi in simpatični Koprivnik, ki se je vsem, ki so ga videli s svojimi pevci, tako priljubljen, sedaj na cesti in brez eksistence, zato ker se je posvetil gojitvi slovenske koroške pesmi.

Medtem so se Nemci spravili tudi na poslanca in župnika Poljanca, ki je vodil pevce na turneji. Napadli so ga v neki gostilni in ko se je vračal domov, so ga nahujskani nemški utarji polili po celem obrazu in po telesu s škafom gnojnice. O tem prihodnjič več.

Pri takem preganjanju naših ljudi na Koroškem, ki niso ničesar zakrivali, kot da so Slovenci, je sedaj naša naloga, da na ves glas zakličemo naši vladi, oblastem in javnosti: Zadositi je, Nemci hočejo in izsiljujejo politiko retorizij. Pred dnevi smo čitali objavo združenja inženjerjev Jugoslavije, da je nad 2500 tujih inženjerjev, večinoma Nemcev, tujih državljanov pri nas v službi. In koliko tisoč in tisoč Nemcev tujevc je v drugih poklicih. Takoj naj se kot odgovor na preganjanje Koprivnika in poslanca Poljanca prekličo dovoljenje za bivanje in zaposlitev vsaj desetim inženjerjem Avstrijcem. Le na ta način je možno parirati nemško brutalnost in njih v nebo vpijoči barbarizem. Torej na delo. Konkretni predlogi naših čitateljev v tem oziru nam bodo dobrodošli, da izpeljemo akcijo do konca.

Vinko Gaberski:

VPOKOJENCI IN DELO

Zadnje čase se vse češče jaltajo v časopisih glasovi, ki govoré proti nameščanju upokojencev v raznih službah. Na žalost se o tem nadležnem vprašanju razpravlja z nekim srdom in premalo premišljeno. Tako se dela nekaterim krivica, drugih pa beseda sploh ne zadene. Pri upokojencih je treba razločiti upokojenca, ki je doslužil svoja leta in odšel v mir s polnimi prejemki aktivnega uslužbenca, od upokojenca, ki je zavoljo bolezni ali drugačne nesposobnosti ali celo nepravice politične usmerjenosti moral pred časom prepuštili mesto drugemu nameščencu.

Človeku, ki je svoj čas doslužil, bi se pač ne smelo dovoliti, da si potem še išče dela in zaslužka; kajti to gre vse v škodo mlajšim ljudem, ki zavoljo starših ne morejo priti do kruha in življenja. Tak človek najbrže tudi ni več za polnovredno delo, ker bi ga služba v tistih desetletjih vendar bila morala nekoliko razrahljati. Če pa le dela zato, ker ne more moretovati in se noče dolgočasiti, bi morala država skrbeti, da bo od njegovega dela po upokojitvi res imela korist, ne pa škodo. Bi li ne bilo prav in pametno, da bi doslužbenemu upokojencu, ki še vedno išče dela, odtežali ves čas zaposlenja toliko pokojnino, kolikor mu nova privatna služba nese? On naj le dela za svojo zabavo, če noče pripustiti k delu mlajše moči, a njegova pokojnina se naj zbira v posebnem fondu, ki se bo gotovo dal za kaj koristnega uporabiti. Posamezniku in splošnosti tak prevnet delavec ne sme škoditi. Bolje je, da troši on samo od svoje pokojnine, mlajši nameščenc pa od svojega zaslužka, kakor da stari samo malenkost izdaje, mladi pa sploh ničesar kupiti ne more, ker nima niti temelja za skromno življenje.

Druge vrste upokojencev so tisti, ki jih je bolezen odtrgala od dela, ter so jih poslali v prisiljeni pokoj. Njih usode se ne more zavidati; živeti bi morali od svojih nezadostnih prejemkov, pa ne morejo. Morali bi še kaj prislužiti, pa niso za to. Bolnik je bolnik; nesposoben je za delo, a dober za jelo. Takih

ni mnogo med upokojenci; zato bi se jim moglo in moralo pomagati. Iz tistega fonda, ki ga polnijo s pokojninami tisti upokojenci, ki še prav po nepotrebnem delajo, bi se jemala sredstva za pomoč nesrečnim ljudem, ki so morali pustiti službo pred potekom časa. Dejstvo je, da velikanska večina upokojencev dela zavoljo pridobivanja in ne zaradi dolgega časa; zato bi vsi taki zapustili delo, čim bi jim odtegnili pokojnino, ter bi se šli dolgočasiti ali pa vrabce krmit.

Tretja vrsta upokojencev so pa tisti, ki niso bili nikoli za nobeno rabo. To so lenuhi, bedaki, moralno manj vredni ljudje, simulanti in pijanci. Da se tem, ki niso ničesar opravili, ampak so dajali tovarišem slab zgled, uradu in državi pa jemali ugled in med prebivalstvom širili nevoľjo in mržnjo do vsega, — daje še pokojnina, to je vendar neumna šala. Take ljudi bi naj kam postavili, da bi pod nadzorstvom morali vsak po svoje kaj delati, in to tako, da bi se njihovi rodbini, kdor jo ima, moglo iz onega fonda še kaj dodati, ker se z malenkostno pokojnino, ki so jo oni svojem zakrivali, ne da živeti. Za naprej pa bi morala vsaka oblast bolj paziti, koga namesti. Aspirantov na službe je vse dalje več; izbire je dovolj. Izbrani bi naj nekaj več let čakali na definitivnost, da se prej izkažejo.

Četrta vrsta upokojencev so žrtve politike. Kako grozen je učinek politike, vidimo ravno te dni v Nemčiji. »Kdor nisi tak kakor smo mi, izgini!« To se maščuje v vsaki državi. Pri nas so razne vlade do najnovejšega časa zakrivilo marsikako zlo. Nedavno smo brali, da je pri nas 58.000 upokojencev vseh vrst. Sedaj jih je gotovo 60.000. To so tri divizije moč za vojno! Politično maščevanje na tak način je opasno. Danes meni, jutri tebi — to je star rek.

Zdi se mi, da se zamotano vprašanje upokojencev in njihovega dela, njih koristnosti in škodljivosti, da hudo lepo rešiti. Nekaj bo treba ukreniti; že zato, da ne bi kdo še naprej metal vseh v isti lonec ter klical božje in ljudske jeze nad nje.